

■ Občasnik Gledališča Koper in Obalnih galerij Piran ■
■ Letnik XIX ■ Številka 2 ■ Junij 2021 ■
■ Brezplačni izvod ■ ISSN 1854-0449 ■

gled ga

Gledališče Koper

Začetek

Anja Drnovšek in Luka Cimprič

Besedilo kot glasbena partitura

#gledaliscejedoma IV

David Eldridge

Začetek

(Beginning)

Prevajalka
Režiserka
Avtor glasbe
Scenograf
Kostumografinja
Oblikovalec svetlobe
Lektor

Tina Mahkota
Renata Vidič
Mirko Vuksanović
Milan Percan
Anja Ukovič
Jaka Varmuž
Martin Vrtačnik

Igralca
Laura, 38
Danny, 42

Anja Drnovšek
Luka Cimprič

Tonski tehnik **Alen Kump**, lučni mojster **Siniša Milič** / lučni tehnik **Vid Prinčič**.
Rekviziter in odrski tehnik **Vasja Bradač**.
Garderoberki **Anja Ukovič**, **Karolina Rulofs**.

Vodja tehnike **Ivo Štokovič**,
odrski mojster **Franc Kramperšek**.

Premiera
18. septembra 2020
v Kulturnem domu Izola

Predstava nima odmora.

Sezona 2020/2021
Uprizoritev 1

Igro **Začetek** smo v Gledališču Koper premierno uprizorili pred mesecem dni. Je res, kar pravite igralci, da je zadnja vloga vedno najljubša?

Drnovšek: Res je. Res pa je tudi, da mesec dni po premieri že poteka študij za novo uprizoritev in sem z mislimi zato že pri novi vlogi, znova najljubši, Bogomili iz Prešernovega *Krsta pri Savici*. Seveda pa Laura ostaja med ljubšimi vlogami; ne le zaradi tega, ker je zadnja, ki je zaživela pred gledalci, ampak tudi zato, ker gre za odlično napisano besedilo, v katerem se lahko najdemo vsi, predvsem – ženske. **Cimprič:** *Začetek* je zagotovo eno boljših besedil, ki sem jih v zadnjih letih dobil v roke; dialog je življenjski, duhovit in tekoč, besedilo dramaturško »stoji«, vloga Dannyja pa je za igralca odlična igralska priložnost in preizkušnja. Žal mi je le, da sva v mesecu dni odigrala samo premierno predstavo in ponovitvi in zato nisva imela priložnosti, da vlogi »sedeta«, da se otreseva treme in v igri začneva tudi uživati. Vloga Dannyja mi je pisana na kožo in igralski kolegi, ki so si predstavo ogledali, se strinjajo, da gre za vlogo, v kateri bi se radi preizkusili tudi sami.

V situaciji, v kakršni se znajdetajajina lika, bi gledalec najbrž pričakoval, da bosta Laura in Danny poskušala – neuspešno in zato tudi komično – prikrivati svoje slabosti, tu pa jih, prav nasprotno, razkrivata. Bi lahko rekla, da sta Laura in Danny nekakšna posebnaja?

Drnovšek: Ne, sploh ne! Človeka z ulice sta, v množici ne izstopata, vse nerodnosti in morebitne nelogičnosti pa gre pripisati njuni medsebojni, še skoraj najstniški privlačnosti, ki jo občutita ob prvem srečanju. **Cimprič:** Igra se namreč začne v trenutku, ko se bučna vselitvena zabava v Laurinem stanovanju konča in tam ostane še zadnji gost – Danny. Všeč sta si, Laura želi Dannyja zvabiti med rjuhe, a že prvi poljub, ki bi ju lahko pripeljal v posteljo, prekine tresk vhodnih vrat. Prekinitev, zaradi katere se znova znajdetaj »na začetku«, je tudi gledalčev ključ za razumevanje dogajanja v nadaljevanju. Pod vplivom alkohola se drug drugemu – tako kot bi to storila večina nas – odpreta, izpovesta in na dan privrejo vsi strahovi in dvomi, o katerih ključnemu tujcu sicer ne bi nikoli pripovedovala. Znano, kajne?

Uro in pol torej čakamo na prvi poljub? **Cimprič:** Tako je!

Večji del dialoga izhaja iz nasprotij med odločno Lauro in precej neodločnim Dannyjem. Toda, če so nam Dannyjeve zadrege in pomisleki ob srečanju z Lauro razumljivi, so Laurine namere manj jasne. Kaj pravzaprav išče? Telesni užitek, osemenjevalca, nekoga za premagovanje osamljenosti ali vendarle partnerja?

Drnovšek: Vse naštetoin še vse, kar privre na plano, medtem ko se drug pred drugim vedno bolj razgaljata. Najbolj globoka in najbolj poudarjena je zagotovo tema osamljenosti, ki jo ženske doživljamo v letih, ko nam začne tiktakati biološka ura. In takrat, mislim iskreno, je malo takih, ki si ob sebi

ne bi želele partnerja. Tudi zato v zaključnem in zelo iskrenem monologu, v katerem privrejo na dan vsa zatajevana čustva, Laura prizna, da je ne zanima več, kaj si o njej mislijo prijatelji, ampak želi imeti »družino, se poročiti in bit normalna«. Zagotovo je prvi vtis, ki ga pusti gledalcu, ta, da ji je zgolj do spolnosti, ko pa se razgali do konca, spoznamo, da gre predvsem za osamljenost in željo po partnerstvu. **Cimprič:** Laura osamljenost zapolnjuje z delom, obsesivnim prebiranjem knjig, spremljanjem najnovejših filmov, dejavna je na socialnih omrežjih ... Svetu daje občutek, da sledi vsemu, da ima o vsem izoblikovano mnenje, v resnici pa je vse, kar potrebuje, le človeška bližina.

Je zaradi strahu pred osamljenostjo ali želje biti ljubljen partnerstvo za Lauro postalo nekakšen projekt?

Drnovšek: Laurina osebnost je divja, sposobna, da se izživi, ko se ji zahoče. V trenutku, ko Laura prvič uzre Dannyja, pa začuti – o tem sem prepričana – nekaj več, nekaj drugega, morda globoko v njej skrito hrepenenje po partnerski bližini. Gledalčev vtis bo tudi tu sprva drugačen, vendar mislim, da Laura globoko v sebi partnerstva za vsako ceno ne načrtuje. Svoja čustva skriva in tudi na najbolj divjih zabavah ne razlaga moškim, kako močno si želi otroka. Danny je eden redkih, morda celo edini, ki mu zaupa to svojo skrito željo?

Kaj je tisto, kar Lauro tako pritegne na Dannyju, še preden spregovorita? **Drnovšek:** Njegova nerodnost in prikupnost, na drugi strani pa želja po intimnosti in radovednost po spoznavanju skrivnostnega novega človeka, ki se je prvič pojavil na njeni zabavi.

V želji po telesni združitvi z Dannyjem je Laura zelo neoposredna. Zakaj se Danny izmika, zakaj ne izkoristi priložnosti, ki bi jo ob privlačni ženski, kakršna je Laura, najbrž izkoristil vsak moški?

Cimprič: Danny je takšno priložnost nekoč že izkoristil. In kaj ima od tega? Znova živi pri mami in babici in ima sedemletno hčerko, ki je ni videl že štiri leta. Danny ima izkušnjo, ki je Laura še nima, Danny je že imel družino, Laura še ne. Prav zaradi te izkušnje ima pri srečanju pomisleke in ni zaletav. Dovolj je star in inteligenten, da v odnosu do Laure razum prevlada nad nagonom.

Kako naj potemtakem z razumom povežemo dejstvo, da v zaključnem prizoru Danny zavrže kondom, ki mu ga ponudi Laura?

Drnovšek: Laura na tem mestu odločitev, ali gre zgolj za avanturo ali pa naj bi poskusila graditi trdnejši odnos, prepusti Dannyju. Tehnica se v tem trenutku prevesi, saj Laura možnost odločanja ta večer prvič prepusti moškemu. **Cimprič:** Dannyjevo gesto je v didaskalije vpisal avtor, gledalcu pa prepustil njeno razlago in s tem razumevanje konca igre. Vsak gledalec bo v njej videl točno to, kar želi – razmerje za eno noč, nadaljevanje

Besedilo kot glasbena partitura

Pogovor z igralcema Anjo Drnovšek in Luko Cimpričem ob premieri igre Začetek Davida Eldridgea*

pogovora, morda razmerje, kot ga v svojem monologu oriše Laura. Kdo ve? Gledališče navadno ne daje odgovorov, ampak postavlja vprašanja!

Konec kljub temu ostaja nedorečen in gledalec se bo najbrž vprašal, kako se je razvila njuna zgodba, kje sta Laura in Danny danes. Imata otroka? Imata »veliko bajto« in hodita v opero, kot si je želela Laura?

Drnovšek: Mislim, da jima ni uspelo. Laura še vedno hrepeni po partnerju in išče nove priložnosti za srečanja in spoznavanja z njimi.

Cimprič: Nisem ljubitelj lepih in srečnih koncev in tudi Eldridge je igro napisal tako, da odločitev, kaj se z njima zgodi po tem, ko se igra konča, prepušča gledalcu. Sam verjamem, da že naslednje jutro, ko sta njuni glavi bolj trezni, spoznata, da so razlike med njima prevelike in odideta vsak svojo pot.

Omenila sta, da je Laura dejavna tudi na socialnih omrežjih. Pa ne le ona, tudi Danny, tudi njegova mama, celo babica. Zakaj se je po vajinem mnenju avtoju zdelo tako pomembno, da se dotakne tudi tega vprašanja, čeprav to za dogajanje nima pomembnejše vloge?

Cimprič: Socialna omrežja dopuščajo, da si uporabnik z odprtim profilom ustvari tudi novo identiteto oziroma izoblikuje izmišljeno podobo o samem sebi. Če bi se Laura

in Danny srečala na eni od aplikacij za »zmenkarije«, bi vsak od njiju zagotovo že imel izoblikovano strategijo zapeljevanja, zaradi česar bi bila pogumnejša v samorazkrivanju, naklonjenost pa bi si najbrž izkazovala z osnovnimi emotikoni. V življenju pa je situacija – prav to je hotel poudariti tudi Eldridge – precej bolj zapletena, saj morajo emotikone zamenjati besede, geste, pogledi. Lauro in Dannyja združi naključje, skupni prijatelj torej, ki ga Laura povabi na zabavo, Danny pa se mu pridruži. Prepričan sem, da je to tudi edini možni način za njuno srečanje, saj se na spletu nikoli ne bi našla; Laura je namreč uspešna, dobro situirana, in nekdo, ki pri dvainštridesetih še vedno živi pri mami in babici, je zagotovo ne bi zanimal. To, da Laura ne želi »nobene pizde z audijem« ali mišic z denarjem, spozna šele takrat, ko sreča Dannyja. **Drnovšek:** Pogovor med med njima bi na socialnih omrežjih zagotovo stekel hitreje, v igri pa začneta »iz nič«, zaradi česar dialog med njima ne steče tako, kot bi pričakovali, lovita se in se zapletata v nerodne situacije.

Je svet današnjih štiridesetletnikov – približno toliko let po besedilu štejeta Laura in Danny – res omejen na življenje na socialnih omrežjih? **Drnovšek:** Mislim, da je, kajti danes živimo v svetu samskih in osamljenih ljudi. Sta-

rost pri tem ne igra nobene vloge, socialna omrežja so preplavili tako otroci kot starostniki. Omrežja so postala naš vsakdan; nekoč je poštar prinesel pismo ali razglednico, danes imamo Facebook, Instagram ali Twitter. **Cimprič:** Živimo v obdobju socialnih omrežij in vse, kar se pomembnega zapiše ali izreče, se zapiše ali izreče prav tam. Socialna omrežja so nas posrkala, če nisi prisoten na vsaj enem, tako rekoč ne obstajaš. Socialna omrežja med uporabniki ne delajo razlik, uporabljajo jih vsi družbeni sloji, mladi in stari, celo moja starša, ki sta se še pred nekaj leti spraševala, kaj sploh početi z njimi.

Na prvi pogled se zdi uprizoritev nezahtevna: preprosta scenografija, nobenih preoblek, slaba ura in pol dolžine ter le dva igralca. Zaradi tega je prav v igralskem smislu najbrž zahtevnejša?

Cimprič: Predstava je zahtevna, saj v uri in pol nihče od naju niti za trenutek ne zapusti odra. Uprizoritev bi zato lahko primerjal s športom, z nastopi orodnih telovadcev ali z drsalcev, ki imajo program naštudiran do zadnje podrobnosti – izpeljati ga morajo brez napak, z vsemi elementi, v eni »potezi«. Tudi midva morava predstavo izpeljati v eni potezi z vsemi obrati, poudarki in artističnimi točkami. Če bi v predstavi šlo kar koli narobe, se tako kot drsalca ali telovadca ne smeva ustavljati in spraševati, kaj se je zgodilo, ampak morava »program« izpeljati do konca.

Drnovšek: Priznam, da predstava od mene terja kar nekaj igralske kondicije, predvsem drugačno vrsto zbranosti, saj moram slediti hitremu ritmu predstave, ki ga narekujejo kratke replike, predvsem pa paziti, kot radi rečemo, da energija ne pade. Ohranjati takšno intenzivnost kar uro in pol pa je za igralca izziv.

Cimprič: Besedilo je napisano tako natančno, da ga lahko primerjam z glasbeno partituro, ki ima vpisane tišine, premore, tempo ... Ena od značilnosti sodobnih britanskih dramatikov je namreč tudi ta, da študij predstave spremljajo do premiere. Do zadnje vaje popravljajo, črtajo ali dopisujejo besedilo in zadnjo različico besedila oddajo šele po premieri. Dialogi so tako preverjeni tudi na odru, tudi pred občinstvom. »Izkupiček« takšnega pristopa je optimalno dobro napisano in preverjeno besedilo, predvideni odziv občinstva in velika verjetnost, da igra postane gledališka uspešnica. Tako »pripravljen« besedilo sva morala najprej osvojiti, nato pa »partituro« spraviti v telo, govor in glavo, pri

čemer sva imela skupaj z režiserko Renato Vidič dovolj prostora za lastno ustvarjalnost.

Bi bila predstava občutno daljša, če bi upoštevali vse zapovedane premore in avtorjeve napotke o realnem trajanju v predstavi?

Cimprič: Čas v predstavi je zelo relativna kategorija. Če se čas na odru preveč »raztegne«, dogajanje postane dolgočasno, ko pa ga »raztegne« se bolj, pa dogajanje lahko postane nenavadno, smešno. Klovn na primer lahko dolgo, predolgo zre v občinstvo in ljudje se bodo smejali, saj gre za smeh, ki izhaja iz njihovega nelagodja. Če Eldridge zapiše, da se »zelo dolgo molče gledata, najdlje, kot se zdi mogoče, da vzdrži«, se ne poigrava le z nelagodjem občinstva, ki se bo odzvalo s pokašljanjem, klepetom, ampak tudi z nelagodjem Laure in Dannyja.

Za konec še vprašanje, ki se ne dotika le Začetka, ampak tudi drugih sodobnih dramskih besedil. V želji po približevanju mlajšemu občinstvu, avtorji namreč jezik pogosto nižajo in ne skoparijo s psovkami. Koliko psovanja še prenese oder?

Cimprič: Gledališče je nekoč veljalo za ustanovo, ki ohranja zborni izreko, za igralce pa že pregovorno velja, da znajo govoriti »lepo«. To vlogo danes prevzema televizija, gledališče, ki velja za ogledalo družbi, pa mora, če se želi približati gledalcu, stremeti k avtentičnosti. Uporaba psovka zato ni del drznosti, s katero bi morda gledališče poskušalo pridobiti občinstvo, temveč je del avtentičnosti, posnemanja življenja, če seveda govorimo o sodobnem gledališkem realizmu.

Drnovšek: Prihajam iz Zasavja, zato me psovke na odru ne motijo. (*Smeh.*) Zgodilo se je že, da sem pri katerem od likov, ki sem jih igrala, zelo pogrešala, da tega ali onega nisem smela nekam poslati ... Kot igralka potrebujem takšno ekspresijo, in če je za to potrebna kletvica, zakaj ne?! Pozabljam, da danes bolj sproščeno psujemo kot nekoč, zato včasih kakšno krepko pogrešam tudi v filmu ali v nadaljevankah. Če gledališče želi prikazati sliko sveta in družbe, naj ju pokaže takšna, kot sta. Tudi s kletvicami!

Cimprič: Kako se bo odzvalo občinstvo, je odvisno tudi od tega, koga besedilo nagraja, komu je uprizoritev namenjena. Če igraš za šole, takoj zaslišiš smeh, saj se večina v takšnem izražanju prepozna, starejše občinstvo pa bo uprizoritev z veliko preklinjanja sprejelo z zadržkom. Kletvica gledalca nikoli ne pusti hladnega, nanjo se vedno odzove, bodisi da ga zmoti, ker ni na pravem mestu, bodisi, ker jo uporablja ljubljancani in ne Koprčani ...

Drnovšek: Morda jih zmoti tudi zato, ker slovenščina ne pozna prave kletvice. Pri mejdun, da je res tako!

Cimprič: Ja, še vedno ostajamo le pri medvedih.

■ **Miha L. Trefalt**

*Pogovor je nastal za spletno in televizijsko predvajanje mesec dni po premieri.

David Eldridge o svoji drami *Začetek*

Moj prijatelj dramatik Robert Holman pravi, da je pisanje drame vedno »plod trenutka«. Robert ima seveda prav, le da moraš včasih natančno vedeti, kateri trenutek je pravi.

Jeseni 2015 se mi dogovorjeno delo za televizijo ni izšlo, kot sem upal, da se bo, in nenadoma sem imel luknjo. Če si poklicni pisatelj, je včasih krasno, če nimaš drugega dela, kot da se lahko veliko sprehajaš, veliko bereš in veliko razmišljaš. Le da tistikrat nisem bil preveč dovzeten za premišljevanje. Srbeli so me prsti, hotel sem pisati. Dolga leta sem se bil ukvarjal z mislijo, da bi napisal natančno naturalistično dramo, ki bi se začela tako, da se moški in ženska samo gledata. Kar deset let sem se poigral s to mislijo, a nisem nikoli našel pravega trenutka. Zdaj pa sem ga in sem si rekel, da bom to tudi napisal – če bom le znal. Nekaj tednov zatem sem imel v roki že prvi osnutek. In še nekaj tednov zatem sem sedel zraven agentke v gledališču. Pripomnila je, da imajo dela, ki so »dolgo zorela«, nedvomno svoje odlike. Vedel sem, kaj hoče reči. Vsa tista leta, ko sem sanjaril o besedilu, ki sem ga hotel napisati, so se mi v domišljiji zlila tako nenavadno, da tega niti nisem vedel, vse dokler *Začetka* nisem začel pisati. In se zavedel, da so tudi moje sočasne skrbi in zanimanja nevsiljivo postali del taiste zgodbe.

Na filmu ali televiziji ves čas režeš. Pogosto že rez sam pripoveduje zgodbo. Moški z rdečimi lasmi gre proti moškemu s črnimi lasmi in maha s nožem. Rez na kopalnico, kjer moški z rdečimi lasmi spira kri z noža. Vemo, da je moški z rdečimi lasmi ubil moškega s črnimi lasmi. Naloga opravljena. V gledališču pa gre predvsem zato, da vzdržujemo dejanje. Preveč scenskih sprememb v enem samem večeru v gledališču, še posebej če so okorne, je nadležnih. Spraševal sem se tudi, kako to, da v gledališču in v filmu ljubezenski prizori običajno ne trajajo dlje kot nekaj minut. Pogosto niso prav nič podobni srečanjem, kakršna smo izkusili sami, ko nam je uspelo poljubiti drugo osebo – ali pa tudi ne. Še nikoli prej nisem napisal drame z enotnim dejanjem, zato mi je bil izziv, da z resnično zavzetostjo pišem o nerodnosti, zadregi in pogumu, ki jih potrebuješ, da se pogovarjaš z neznano osebo, v katero si se v trenutku zaljubil. Ustvariti sem hotel tudi svojevrsten poklon tistemu, kar se mi zdi pri pisanju za gledališče najpomembnejše, in sicer sodelovanju med dramatikom in igralci. *Začetek* je v celoti in popolnoma »igralski komad«, in to namenoma. Od režiserja zahteva vse kaj drugega, kot so raznorazni izumetničeni režiserski umisleki ali pa igriva abstrakcija, s katero smo v zadnjem desetletju začeli povezovati gledališko režijo. *Začetek* potrebuje režiserja, ki vidi darilo za gledalce že v preprostem odlaganju in dvigovanju kozarca in ki zna koreografirati dve telesi v prostoru, pri čemer je popolnoma osredotočen na sleherno podrobnost, in to tako spretno, kot bi vodil grški zbor z maskami. *Začetek* je besedilo za režiserja, ki hoče igralka opremiti z orodji in jima pomaga najti pogum, da sta v realnem času z gledalci vse večer, brez ene same scenske spremembe ali odmora.

Seme zgodbe v *Začetku* se nemara skriva v smešni zgodbi, ki mi jo je pred petnajstimi leti povedal prijatelj, vendar so problemi v njej povsem sodobni. Že dlje opažam, da se samski v poznih tridesetih in štiridesetih letih v Londonu lahko počutijo zelo osamljene, čeprav se nam površno zdi, da je danes načinov za spoznavanje, povezovanje in sporazumevanje več kot kdaj koli poprej. In natanko o tem sem hotel pisati, pa tudi o pogumu, ki je danes potreben za to, da se z nekom spoznaš in povežeš iz oči v oči, in ne na Tinderju ali Twitterju – niti ne na Facebooku ali kaki drugi spletni strani za stike. Pripadam generaciji, ki se je nekoč v šoli učila, da nam svet ponuja vse. Živo se spominjam, kako sem pri trinajstih pri uri zemljepisa poslušal o malodane neskončnem prostem času, ki si ga bomo morali zapolniti, ko bomo enkrat odrasli. Japajade.

Za liberalne Londončane so bila zadnja leta velik izziv za njihova obče napredna prepričanja. In res, ko opisuješ njihov svet in pišeš o njem v stanovanju v prvem nadstropju v severnem Londonu, se njihova razočaranja in strta srca pokažejo v vseh razsežnostih. Vse te izgubljene sanje o uspešni karieri, sanje o hišah, v katerih nikoli ne boš živel, ker si jih ne boš mogel privoščiti, prekinjene zveze in sorodne duše, ki jih nikoli nisi spoznal!

Toda svobodomiselni ljudje, enako kot dramatik, niso nič, če niso sanjači. Filozof in občasni provokator John Gray opaža naslednje: »Med številnimi koristmi vere v napredek je morda najpomembnejša ta, da prepreči pretirano poznavanje samega sebe.« Morda so sanje edino, kar nas dela človeške, in morda moramo verjeti – če hočemo preživeti –, da se stvari lahko izboljšajo. Pa četudi je vse prej kot gotovo, da se sanje sploh lahko uresničijo. ■

»I'd never written a play as a single action before« (www.theartsdesk.com)

Prevedla **Tina Mahkota**

David Eldridge

Dramatik, scenarist in avtor radijskih iger

Eldridge že dobri dve desetletji velja za enega najbolj plodnih in uprizarjanih britanskih dramatikov, njegova dela – samo za gledališke odre jih je napisal ali priredil petindvajset – so po mnenju kritičnih peres postala že klasika; njegovo zadnje uprizorjeno delo, *Začetek*, pa je po besedah avtorice spremne besede h knjižni izdaji dramatikovo najbolj dovršeno delo.

Davida Eldridgea (rojenega 1973 v Romfordu, na obrobju Londona) je gledališče »začaralo«, ko si je komaj sedemnajstleten v okviru šolske ekskurzije v gledališču Royal Shakespeare Company ogledal Shakespearovega *Kralja Leara* v režiji Nicholasa Hytnerja. Pred vpisom na univerzo je zato razmišljal o režiserskem poklicu. Med študijem angleške književnosti in drame na univerzi v Exetru pa je spoznal, da bi moral pripovedovati lastne »zgodbe« tudi na odru. V času študija, ki je sovpadal z razmahom t. i. nove britanske dramatike, je napisal tri kratka dramska besedila, ki so jih uprizorili na univerzi. V zadnjem letniku študija pa je nastala njegova prva celovečerna drama *Serving It Up*, ki je krst doživela v londonskem Bush Theatru

Foto: Claire McNamee

le sedem mesecev po Eldridgeovi diplomii (1996).

Od takrat se je njegova kariera dramskega pisca počasi, toda vztrajno vzpenjala. Prvi večji uspeh pri kritiki je doživela njegova deveta igra, grenka komedija *Under the Blue Sky* (Royal Court, 2000), eno redkih dramskih besedil tistega časa, ki je svoj *revival* doživelo na West Endu (2008). Prvi večji komercialni uspeh je Eldridge požel z odrsko priredbo Vinterbergovega filma *Praznovanje* (2004), ki se je kmalu po premieri v londonskem gledališču Almeida preselila na West End. Pohvalne kritike je leta 2006 dočakalo tudi dramsko besedilo za 31 igralcev v 58 vlogah, *Market Boy* (National Theatre), dobrih pet let pozneje pa tudi dramski besedili *The Knot of the Heart* (Almeida Theatre, 2011) in *In Basil-don* (Royal Court, 2012). Pozornost kritikov in občinstva je oktobra 2017 požela tudi

Bogenedaj, da bi crknu internet

Svetovni splet, ki nas v vsakem trenutku lahko poveže s komerkoli in kjerkoli, nam omogoča, da iz udobja domačega naslanjača izpolnjujemo službene obveznosti, nakupujemo, vodimo velike korporacije in upravljamo s tehnologijo na drugi strani zemeljske oble; hkrati pa nam omogoča tudi »življenje« v vzporednih svetovih, v katere največkrat vstopamo, da pozabimo na bremena vsakdanjosti, in v katerih smo, če le želimo, lahko boljši, lepši, pametnejši uspešnejši

in bogatejši. Družabna omrežja, ki so na svetovnem spletu vzniknili v prvem desetletju novega milenija, so postala naš drugi »jaz«, naša nova koža, sredstvo, s katerim lahko izbrišemo staro in ustvarimo novo identiteto. Postalni smo ujetniki lastnih, največkrat »olepšanih« profilov, njim pa smo podredili tudi svoja najbolj prvinska hotenja, potrebe in želje. Tudi spolnost, tudi ljubezen.

Iskanje novih znancev, prijateljev, partnerjev (tako tistih za kratko avanturo, kot

Foto: Jaka Varmuz

Foto: Jaka Varmuz

onih za vse življenje) se je z uporabo spleta z ulic, iz barov, z zasebnih in službenih zabav preselilo v spletne klepetalnice, na socialna omrežja in specializirane spletne strani, ki glede na ponudbo in povpraševanje sežejo vse do temnega spleta. Za mnoge je takšno *online* spoznavanje preprostejše, manj stresno, brez začetniških zadreg in iskanj primernih tem za uvodni klepet, predvsem pa brez ugibanj o tem, kaj od nas pričakuje in kaj nam lahko ponudi potencialni partner, kaj lahko njemu ponudimo mi. Splet se je tudi tokrat izkazal kot uporabnikom prijazen medij, največkrat je dovolj le to, da označimo možnosti, ki najbolj ilustrirajo naša pričakovanja ali (skrite) želje in dodamo fotografijo. V času, v katerem je videz pomembnejši od vsebine, je ta lahko odločilna!

Toda, kaj se zgodi, ko se v dobi informacijske tehnologije v živo srečata dva, med

katerima se vname iskra privlačnosti? Si bosta v resničnem svetu, torej brez računalniške miške ali mobilnega zaslona, znala pokazati, povedati da sta si všeč? Bosta drug drugega sprejela takšna, kot sta, brez »filtrov«, ki našo fotografijo na spletu samo s klikom pomladijo za nekaj let? Bosta prepoznala impulze, ki jih v telesu sprožijo partnerjevi feromoni? O vsem tem spregovori tudi Eldridgeov *Začetek*, igra za katero se zdi, da dogajanje med protagonistoma gradi na »napaki«, če seveda za napako v dobi socialnih omrežij štejeemo spoznavanje v živo, ne na spletu. V nasprotju z njunimi mlajšimi kolegi, ki partnerje iščejo na spletu, skriti za bolj ali manj resničnimi profili, Laura in Danny za priznanje, da se privlačita, potrebudeta več poguma. Poguma, ki je bolj kot za poljub potreben zato, ker z njim tvegata tudi zavrnitev potencialnega partnerja. Takšna zavrnitev pa je v virtualnem svetu precej manj boleča kot v realnem; če sta v vzporednem svetu izbris profila ali sprememba identitete mogoča z nekaj kliki na tipkovnici, so v realnem svetu možnosti za ponovna srečanja in s tem priključ spomina na zavrnitev vedno možni.

Čeprav se med dogajanjem razkrije, da imata Laura in Danny vendarle nekaj skupnih interesov in s tem več možnosti, da se začetna simpatija razvije v partnerski odnos – oba navdušuje isti televizijski šov, enak okus za hrano, želja po družini – pa Eldridge protagonistoma nastavi »zanko«. Ker je srečanje v živo vedno ne-

Foto: Jaka Varmuz

posredno in je zato težje spreminjati identiteto in se prilagajati sogovorniku, ki lahko laž ali prirejanje resnice že v naslednjem trenutku razkrije, sta protagonista prisiljena razkriti del sebe, ki bi ga na družabnih omrežjih ob prvih klepetih zagotovo zamolčala. Danny najbrž ne bi nikoli priznal, da je »slabo vzdrževan v prede-lu genitalij«, da prihaja iz Upminster Bridgea ter se zato čuti manj vrednega nasproti poslovno uspešni in premožnejši Lauri.

Čeprav se na »prvo branje« zdi, da Eldrige v *Začetku* tematizira predvsem vprašanje porajajoče se simpatije med Lauro in Dannyjem ter iskanje ravnovesja med željo in strahom obeh protagonistov – med željo po partnerstvu in strahom pred vnovičnim razočaranjem – se igra skozi prizmo socialnih omrežij prav tako dotakne fenomena osamljenosti v sodobni družbi. Če smo zaradi družabnih omrežij na prvi pogled med seboj bolj in bolj povezani, se prav zaradi te hiperpovezanosti počutimo vedno bolj osamljene; tako kot Laura, ki se na spletu »hrani« s podobami na videz popolnega družinskega življenja prijateljev in sledilcev, hkrati pa jo te iste podobe dušijo, saj jo spominjajo na vse, česar v svojem življenju nima.

Konec igre protagonistoma (in tudi gledalcem) vendarle prinese upanje na nov začetek, saj igra govori o spodbudnem srečanju in možnosti odnosa, ki se nikoli ne bo uresničil. V tej luči je odnos med protagonistoma – kljub noči, ki sta jo preživela skupaj – krajši, čeprav intenzivnejši, kot bi bil pri spoznavanju po spletu. Tudi slednje ima določene prednosti: lahko traja dlje in se razvije v prijateljski ali platonični odnos, in ker sogovornika osebno ne poznamo, postanemo zaupnejši in o sebi povemo več, kot bi bili pripravljeni povedati na prvih srečanjih v živo. Ob vsem tem pa si lahko jemljemo pravico tudi do samoprevare, se imamo za boljše, lepše in pametnejše, predvsem pa sogovornika brez slabe vesti vedno lahko odklopimo. Ni slabo, kajne! Bogne-daj, da bi crknu internet! ■ **Miha L. Trefalt**

#gledaliscejedoma IV

Tudi zadnja dva meseca zaprtja gledališč za obiskovalce smo se z našimi abonenti in prijatelji srečevali le na spletu, zato je prav, da se ob vnovičnem odprtju gledališča še zadnjič ozremo na minulo delo in vas še enkrat spomnimo na vse gledališke vsebine, s katerimi smo vam popestrili prve pomladne dni.

Tri gledališke premiere

Da smo bili v času zaprtja eno najbolj dejavnih gledališč v državi, dokazujejo tudi tri krstne uprizoritve za otroke in mladino, ki smo jih pripravili v aprilu in maju. Najprej smo na spletu premierno predvajali posnetka krstnih uprizoritev plesnih pravljic po motivih bratov Grimm, *Žabji kralj* in *Rdeča kapica*, na

Foto: Dean Grgurica, Studio d'Or

glasbo Patrika Grebla in Mirka Vuksanovića, obe v koreografiji Siniše Bukinca (11. in 18. april 2021). Mesec dni pozneje pa smo na odprtem prizorišču OŠ Koper za učence devetih razredov krstno uprizorili mladinsko igro slovenske dramatičarke Kim Komljanec *1.500 lajkov* v režiji Reanate Vidič. Do konca maja smo jo odigrali kar 14-krat, po sistemu »mehurčkov« si jo je tako ogledalo 420 učencev zaključnih razredov osnovnih šol iz Kopra, Lucije, Dekanov, Semedele in Škofij.

Sedem radijskih premier

Naše gledališče ni uspešno le pri povezovanju z drugimi domačimi ali tujimi gledališči, ampak tudi z medijskimi hišami, kar dokazuje film *O, blagor tebi, veter*, ki smo ga za Regionalni RTV center Koper posneli ob letošnjem slovenskem kulturnem praz-

Foto: Beatrice Chuvellier

Foto: Jaka Varmuz

niku; prav tako pa je Gledališče Koper sodelovalo z Radiem Slovenija. In sicer z uredništvom igranega programa; za program ARS nacionalnega radia sta dramska igralca Rok Matek in Anja Drnovšek posnela kar sedem oddaj. V aprilu je v *Literarnem večeru* Rok Matek prebral Kosmačev *Osmutek za daljšo zgodbo* in *Prebujene*; v dveh literarnih nočnih pa je Anja Drnovšek prebrala pesmi iz zbirke B. Guest *Jem čokoladni sladoled: berem Majakovskega*, Rok Matek pa kratko prozo B. Smole *Spomeniki*. Do konca maja je Matek v studiu Radia Koper posnel še štiri oddaje: za oddajo *Spomini, pisma in potopisi* potopisni utrinek

Gozd je dom U. Zupana, za *Literarni portret* odlomek iz romana *Niels Lyhne* J. P. Jacobsena, za *Humoresko tedna* pa humoreski *Rojen nikjer* in *Nos* maroškega pisatelja F. Larouija. Vse oddaje je režirala Renata Vidič, vnovično sodelovanje obeh institucij se obeta pri snemanju zvočnih knjig, začeniš z *Velikim Gatsbyjem*.

Anja in stoti konj

Z avtorskim projektom *Anja in stoti konj* igralka Anja Drnovšek nadaljuje niz filmskih zapisov, manjenjenih najmlajšim uporabnikom spleta. Po prebiranju pravljic, s katerimi je »obiskala« 11 držav, se s priredbo mladinskega romana *Stoti konj* britanske

pisateljice Sarah Lean zdaj predstavlja tudi kot scenaristka, režiserka in montažerka. Zgodbo o deklicah Nell in Angel, kovčku, polnem skrivnosti in o čudežnem stotem konju, predvsem pa o tem, kako je na najbolj nenavadnem kraju mogoče najti nekaj prav posebnega, je igralka, tudi sama jahalka in lastnica konja, posnela v domačem okolju. V šestih 15-minutnih nadaljevanjih pa so ob Anji Drnovšek nastopili še otroci in kobilica Rina.

»Obrekovalnica« za srednješolce

V preteklih dveh mesecih so si srednješolci v okviru Dijaškega abonmaja lahko na spletu ogledali posnetka dveh naših uprizoritev, Genetovih *Služkinj* in Eldridgeovega *Začetka*, ki sta ju v uvodu pospremila pogovora – poimenovali smo ju *Obrekovalnica* – z igral-

Foto: zajem zaslona

ci v živo. Pogovora, ki si za naslov jemljeta žargonsko poimenovanje prostora v bližini odra, v katerem igralci čakajo na nastop, je vodil organizator in koordinator kulturnih dejavnosti našega gledališča Matej Sukič; kot gostje pa so se mu pridružili Igor Štamulak in Blaž Popovski (26. marec) ter Rok Matek, Luka Cimprič, Tjaša Hrovat in Anja Drnovšek (23. april). Spregovorili so o svojem delu, pripravi in vajah za uprizoritev, za vse dijake, ki jih zanima študij dramske igre, pa tudi o tem, kako potekajo sprejemni izpiti, študij in študentsko življenje na AGRFT v Ljubljani.

Tadej Toš (znova) v živo

Na začetku aprila je v okviru Dijaškega abonmaja v našem gledališču gostoval igralec Tadej Toš, ki so ga dijaki lahko v živo spremljali po Youtubovem kanalu, hkrati pa mu v pogovornem oknu postavljali vprašanja, komentirali dogajanje in prebirali njegove odgovore. V nasprotju s stand-up večerom, kakršnega je pričakovala večina (»Stand up brez občinstva je kar bizarna zadeva« je med drugim zapisal Toš v pogovornem oknu, v katerem je minila dobra polovica predstave), je mlade nagovoril s »prostim« progra-

mom, t. i. »treningom dobre volje«; v njem je poudaril moč medsebojne komunikacije kot osnove za demokracijo (in tudi gledališko umetnost!), pozival k prepotrebneemu optimizmu, veselju in sreči pa tudi odločnosti mladih ter jih – za lepši in boljši jutri – od besed spodbudil k dejanjem.

Foto: zajem zaslona

Razstava o publikaciji Svetilnik potuje po slovenski Istri

Februarja smo v koprski Mali loži predstavili pregledno razstavo razvoja publikacije, občasnika za mlade zanesenjake Svetilnik, ki ga že 13. leto izdajamo skupaj s številnimi zavodi s področja kulture in znanosti. Razstava je pozneje gostovala v OŠ Koper in izolski Sončni dvorani, od začetka junija pa bo mesec dni na ogled še v OŠ Livade v Izoli.

Foto: Martin Belac

Nova fotografska razstava v Galeriji Luka Koper

Že četrta letošnja razstava v Galeriji Luka Koper na obzidju ob Bastionu nasproti potniškega terminala (21. maja se je iztekla fotografska razstava Rebeke Legović *Komplementarna naključja*) je ob rojstnem dnevu družbe Luka Koper, ki že tretje leto podpira delovanje galerije, pripadla njihovemu sodelavcu in ljubiteljskemu fotografu Kristjanu Stojakoviču. Ta se predstavlja z osmimi luškimi motivi pod skupnim naslovom *Insajder*; motive je v objektiv ujel v zadnjih dveh letih. ■ **M. L. T.**

28. ppsf

Primorski poletni festival

junij–julij

24. junij–31. avgust 2021

K Koper

I Izola

P Piran

A Ankaran

S Sežana

M Milje

France Prešeren

Premiera
KRST PRI SAVICI

Slovenski nacionalni ep med intimo in glasbeno-plesnim spektaklom.

Jure Karas

Premiera
BIROKRATI

Podtalna komedija o ekstremnem birokratizmu, ki dokazuje, da ta obstaja in deluje, ne glede na to, kdo je na oblasti.

Stanislav Moša

Premiera
STOLETJE MJUZIKLA

Vrtljak skoraj tridesetih glasbenih točk, ki so narekovale razvoj glasbenega gledališča.

Goran Vojnović

Premiera
JUGOSLAVIJA, MOJA DEŽELA

Drama o bolečem soočanju s preteklostjo.

Simon Stephens

Premiera
STENA V MORJU

Če se lahko to zgodi, se lahko zgodi karkoli.

Gledališče

V znamenju premier

Glasba

Od Beethovna do popa

PPF Mladi

Mladi mladim
(in manj mladim)

Pogovori

Med duhovnostjo
in znanostjo

 LUKA KOPER
Port of Koper

